

**Työssäkäyvän isän suhde lapseensa ja tyytyväisyys
omaan vanhemmuuteensa**

Heli Anttila

Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma
Kevätlukukausi 2018
Kasvatustieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Anttila, Heli. 2018. Työssäkäyvän isän suhde lapseensa ja tyytyväisyys omaan vanhemmuuteensa. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. 37 sivua.

Isyys on muuttunut aikojen kuluessa etäisestä osallistuvaan suuntaan. Kuitenkin työelämä verottaa yhä enemmän aikaa perheeltä. Tämän tutkimuksen tarkoituksena olikin selvittää, kuinka isän työssäkäynti on yhteydessä isän ja lapsen väliseen suhteeseen. Lisäksi selvitettiin, mitkä taustatekijät ovat yhteydessä isän tyytyväisyyteen omaan vanhemmuuteensa. Tutkimus perustui Jyväskylän yliopiston, Tampereen yliopiston ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteistyössä toteuttamaan Tasa-arvon kysymykset lasten päivähoidon, esiopetuksen ja hoidon tukien järjestelmässä (CHILDCARE) -tutkimushankkeeseen, jonka on rahoittanut Suomen Akatemian strategisen tutkimuksen neuvosto (SA293049).

Tutkimuksen aineistona käytettiin CHILDCARE -hankkeen vuoden 2016 yksivuotiaiden lasten vanhemmille suunnatun kyselyn vastauksia isien osalta (N = 852). Vastauksista tarkasteltiin isän ja lapsen suhdetta, isän työssäkäyntiä ja isän tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteensa. Aineisto analysoitiin määrällisin menetelmin käyttäen hierarkkista lineaarista regressioanalyysiä, Spearmanin korrelaatiokerrointa sekä yksisuuntaista varianssianalyysiä.

Isät kokivat suhteen lapseensa varsin hyväksi. Isän työssäkäynnin ja isä-lapsi suhteen välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä. Isän ja lapsen välinen suhde puolestaan oli heikosti yhteydessä isän tyytyväisyyteen omaan vanhemmuuteensa: mitä parempi suhde oli, sitä tyytyväisempiä isät olivat itseensä vanhempana. Isien tyytyväisyys omaan vanhemmuuteensa erosi ainoastaan perhemuodon osalta siten, että etäisät olivat hieman tyytymättömämpiä vanhemmuuteensa kuin ydinperheissä ja uusperheissä elävät isät. Kaikkiaan isät kuitenkin olivat hyvin tyytyväisiä omaan vanhemmuuteensa.

Asiasanat: isyys, työ, isä-lapsisuhde, tyytyväisyys

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

1	JOHDANTO	4
1.1	Isyyden määrittelyä, muutosta ja historiaa.....	5
1.2	Työskentelevä isä	7
1.3	Isän ajankäyttö vanhempana	10
1.4	Isän ja lapsen välinen suhde	13
1.5	Tutkimusongelmat.....	14
2	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	16
2.1	Osallistujat.....	16
2.2	Tutkimusmenetelmät.....	17
3	TULOKSET	20
3.1	Kuinka isän työssäkäynti ja taustatekijät ovat yhteydessä isän ja lapsen väliseen suhteeseen?.....	20
3.2	Miten isän ja lapsen suhde sekä taustatekijät ovat yhteydessä isän tyytyväisyyteen omaan vanhemmuuteensa?	22
4	POHDINTA	24
4.1	Tulosten tarkastelua.....	24
4.2	Tutkimukset vahvuudet ja rajoitukset	27
4.3	Jatkotutkimushaasteet	29
	LÄHTEET	30

1 JOHDANTO

”Isät kotiin ja äidit töihin – hallitus on kasvattamassa isien osuutta perhevapaista” (Koivisto 2018) otsikoitiin Ylen verkkouutisissa tammikuussa 2018. Isyys on aiheuttanut keskustelua ja ollut ajankohtainen aihe jo pitkään, eikä keskustelulle näy loppua. Lisäksi isyys on ollut sekä suomalaisten että kansainvälisten tutkijoiden kiinnostuksen kohteena jo useamman vuosikymmenen ajan (Lewis & Lamb 2003; Mykkänen 2010b). Tästä huolimatta isyyden tutkimuksessa on vielä aukkoja. Esimerkiksi Mykkänen (2010b, 61) on esittänyt, että tutkimukselle, jossa isät ja työ tai lapset ja isän työ olisivat keskiössä, olisi tarvetta sen vähäisyyden vuoksi.

Isyyttä on tutkittu monelta eri kannalta ja monilla eri tavoilla. Suosituimpana aiheena on ollut kautta aikain isän osallistuminen perhe-elämään (Aalto 2010, 24). Näkökulmana on ollut esimerkiksi isien ajankäyttö. Ollaan oltu kiinnostuneita muun muassa isien arjesta sekä työhön ja lastenhoitoon käytetyn ajan suhteesta (esim. Ylikännö 2009). Tutkijoiden huomion kohteena on ollut myös isän rooli suhteessa äitiin perheessä (esim. Cassidy & Warren 1992) sekä erilaiset tavat toteuttaa isyyttä (esim. Eerola 2009). Viimeisemmäksi isyys on ollut esillä vuosina 2017 ja 2018 mediassa käydyn perhevapaakeskustelun yhteydessä, jossa hallitus on esittänyt isien perhevapaaosuuden kasvattamista (esim. Raivio 2017) ja aiheesta on kerätty joitain tilastoja (esim. Försäkringskassan 2016; Paajanen 2006).

Siitä huolimatta, että isyyttä on tutkittu paljon, isyyden tutkimuksessa on vielä aukkoja. Tutkimuksissa ei esimerkiksi ole kiinnitetty huomiota isän ja pienen lapsen suhteeseen vaan enemmänkin siihen, kuinka paljon ja millä tavoin isät viettävät aikaa perheensä parissa. Eikä isien tyytyväisyyttä omaan rooliinsa vanhempana tai tapaansa toteuttaa isyyttään ole juurikaan tutkittu. Lisäksi isän työskentelyn yhteys isän ja lapsen väliseen suhteeseen on jäänyt vähemmälle huomiolle. Tutkimusmenetelmät ovat olleet varsin yksipuolisia, sillä useimmiten tutkimuksissa kiinnostuksen kohteena ovat olleet yksittäisten isien kokemukset ja näkemykset tutkittaviin asioihin, mikä näkyy myös käytetyissä aineistoissa.

Ylivoimaisesti eniten kotimaisessa isyyden tutkimisessa on käytetty haastatteluja, mutta jonkin verran myös määrällisiä kyselyjä (Mykkänen 2010b, 40–41). Tutkimus, joka tavoittaa useamman isän mielipiteet ja tarjoaa laajempaa näkemystä isyydestä, on edelleen vähäistä.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää isien työssäkäynnin yhteyttä isän ja lapsen väliseen suhteeseen sekä isän tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteensa ja näin täydentää isyyden tutkimuksen aukkoja. Tutkimus perustuu Jyväskylän yliopiston, Tampereen yliopiston ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteistyössä toteuttamaan Tasa-arvon kysymykset lasten päivähoidon, esiopetuksen ja hoidon tukien järjestelmässä (CHILDCARE) -tutkimushankkeeseen. Tutkimushankkeen on rahoittanut Suomen Akatemian strategisen tutkimuksen neuvosto (SA293049).

1.1 Isyyden määrittelyä, muutosta ja historiaa

Isyyslaissa (2015, 2§) äidin aviomies katsotaan lapsen isäksi lapsen syntyessä avioliiton aikana. Mikäli isyyttä ei kuitenkaan todeta avioliiton perusteella, isyys vahvistetaan maistraatin tai tuomioistuimen päätöksellä. Näin ollen isyyslaissa (2015, 3§) lapsen isäksi määritellään lapsen biologinen isä. Huttusen (2001, 57) mukaan isän ja lapsen biologinen suhde on isän selkein määrite. Nykyään isän määrittäminen ei kuitenkaan ole aina näin yksiselitteistä. Biologisen isän lisäksi muita isyyden muotoja ovat juridinen isyys, sosiaalinen isyys ja psykologinen isyys (Huttunen 2001, 60–65; Ritala-Koskinen, 2001, 54). Lisäksi on etäisiä ja uusperheisiä (Marsiglio & Roy, 2012, 2).

Isyyden on esitetty kaikkineen muuttuneen ja tätä muutosta voidaan tarkastella kulttuuristen mallitarinoiden avulla, jotka ovat kontekstisidonnaisia. Suomessa isyyden muutosta on kuvattu kolmen kulttuurisen mallitarinan avulla, joita ovat esimoderni, moderni ja postmoderni mallitarina. (Kekäle 2007, 38.) Puolestaan Yhdysvalloissa on käytetty etäisen patriarkan ja enemmän osallistuvan isän käsitteitä (Macdermid, Lee & Smith 2001, 70). Molemmissa tavoissa on huomattavissa sama kehityssuunta etäisestä läheiseen isyyteen.

Kekäleen (2007) mukaan esimodernin mallitarinan isä oli lapsilleen etäinen autoritaarinen patriarkka, joka työskenteli kotipiirissä. Vaikka isä oli fyysisesti paikalla, hän ei kuitenkaan ollut emotionaalisesti läsnä ja lasten saatavilla. Moderni isyyismallitarina ei tuonut juurikaan muutosta isyyteen. Isä oli lapsilleen edelleen etäinen perheen elättäjä. Erona esimoderniin mallitarinaan oli se, että isä kävi kodin ulkopuolella töissä. Patriarkasta oli tullut perheen leivänhankkija, jonka etäisyys lapsiin saattoi jopa kasvaa. Isä oli sekä fyysisesti että henkisesti etäällä. (Kekäle 2007, 40–41.) Siirryttäessä postmoderniin isyyismallitarinaan tapahtui isän roolissa muutosta (Aalto 2004, 80–82). Isyydessä korostui asioita, joita ei ollut aiemmin nähty kuuluvan isyyden luonteeseen (Eerola 2015). Isä oli enemmän mukana perhe-elämässä sekä lasten hoidossa, ja isä nähtiin lastensa elämään läheisesti ja intensiivisesti osallistuvana (Eerola 2015; Kekäle 2007, 40–41). Tätä läheisempää ja osallistuvaa isyyttä voidaan kutsua ”uudeksi isyydeksi”, jossa isät osallistuvat aiempaa enemmän lastenhoitoon yhdessä äidin kanssa (Kekäle 2007, 40–41; Ylikännö 2009, 121).

Samaan aikaan kun isyys ja perhemallit ovat monimuotoistuneet (Aalto 2004, 80–82; Kekäle 2007, 40–41), isillä on ollut mahdollisuus valita, miten toteuttavat isyyttään (Aalto 2004, 80–82). Näin ollen perhemalleja ja isyyksiä on monenlaisia. Nykyään on perheitä, joissa ”uusi isyys” näkyy ja isä voi olla päävastuussa lastenhoidosta (Närvi 2014, 205; Ylikännö 2009, 129). Kuitenkin perinteinen työskentelevän ja etäisemmän isän malli on yhä olemassa (Ylikännö 2009, 129).

Laadullisessa tutkimuksessaan Eerola (2009) on havainnut nykyajan isyydessä kolme eri mallia. Näissä malleissa on havaittavissa piirteitä edellä mainituista isyyden mallitarinoista. Aktiivisessa isyydessä on samaa kuin postmodernissa isyydessä, jossa isä on aktiivisesti mukana lastenhoidossa. Perinteisessä isyydessä on taas samaa kuin modernissa ja postmodernissa mallitarinasta. Isä nähdään leiväntuoja, mutta perheellä on tärkeä merkitys hänen elämässään. Myös paikkaansa hakevassa isyydessä on piirteitä modernista ja postmodernista mallitarinasta. Isä pyrkii jakamaan vanhemmuutta ja olemaan läsnä, mutta epäilee vielä kykyjään. (Eerola 2009, 24–25.)

Isyys on muuttunut, vaikka eri aikojen isyysmallien piirteitä on vielä havaittavissa siinä, miten nykyajan isyyttä jäsennetään. Nykyajan isien mielestä on tärkeää luoda läheinen suhde lapsiinsa ja antaa heille läheisyyttä sekä hoivaa (Eerola 2009, 26; Kekäle 2007, 319). Isyys on muuttunut lapsi- ja perhekeskeisemmäksi ja aktiivinen ”uusi isyys” on tavoittanut ainakin nuoret ja koulutetut kaupunkilaisisät (Eerola 2009, 26).

1.2 Työskentelevä isä

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan perustana on hyvin pitkälti perheen molempien vanhempien työssäkäynti (Lammi-Taskula & Salmi 2004, 31; Mykkänen 2010b, 60; Tammelin 2009, 72), joten nykyään lapsiperheiden vanhempien enemmistö käy ansiotyössä (Lammi-Taskula & Salmi 2009, 38). Perinteisesti isän rooli on kuitenkin ollut huolehtia perheestä tekemällä ansiotyötä (Eerola 2009, 24), eikä isyyden ole juurikaan nähty olevan yhteydessä miehen työssäkäynnin määrään (Lammi-Taskula & Salmi 2004, 61). Isän perinteinen elättäjän rooli näkyy erityisesti lasten ollessa pieniä. Vuoden 2009 tietojen mukaan alle kolmevuotiaiden lasten isistä 58 prosenttia teki ansiotyötä äitien ollessa kotona, kun vastavasti äitien työskennellessä isistä oli kotona vain 7 prosenttia. Molemmat vanhemmat kävivät töissä 24 prosentissa perheistä ja 11 prosentissa perheistä kumpikaan vanhemmista ei käynyt töissä. (Lammi-Taskula & Salmi 2009, 41.) Vuonna 2014 95,2 prosenttia alle kolmevuotiaiden lasten isistä kuului työvoimaan. Heistä työssä kävi 90,0 prosenttia ja työttömänä oli 5,2 prosenttia. (Tilastokeskus 2016.) Lammi-Taskulan ja Salmen (2004, 61) mukaan myöskään lapsen iällä ei näyttänyt olevan merkitystä isän työskentelyyn, vaan isät työskentelivät yhtä paljon lapsen iästä riippumatta.

Isien omat mielipiteet perheen elättäjän roolista vaihtelivat jonkin verran. Takalan (2005) mukaan kolmasosa vain isyysvapaalla olleista isistä piti itseään perheen pääasiallisena elättäjänä, kun pidempään perhevapaalla olleista vain joka viides oli tätä mieltä. Lisäksi isän koulutustaso oli yhteydessä koettuun elät-

täjä-rooliin. Enintään ammattikoulun käyneistä isistä kolmannes piti itseään ensisijaisena elättäjänä, kun taas korkeakoulututkinnon suorittaneista vain yksi kuudesosa. (Takala 2005, 15.) Isät olivat kuitenkin valmiita elättämään perheensä äidin ollessa kotona lapsen kanssa (Mesiäislehto-Soukka 2005, 122–123).

Vuonna 2006 Väestöliiton kyselyssä (Paajanen 2006) alle kolmevuotiaiden lasten isistä korkeakoulututkinto oli 44,1 prosentilla, ammatillinen koulutus 46,1 prosentilla ja ilman ammatillista koulutusta oli 9,1 prosenttia isistä. Lisäksi iältään vanhemmilla isillä oli useammin korkeampi koulutustaso kuin nuoremmilla. Verrattaessa vastaajien koulutustasoa saman ikäryhmän lasten kaikkiin suomalaisiin isiin havaittiin, että korkeasti koulutetut miehet olivat vastanneet muita aktiivisemmin. Pienten lasten isistä noin puolet työskenteli työntekijän asemassa. Seuraavaksi eniten oli ylempiä toimihenkilöitä, joita oli 17,8 prosenttia ja alempia toimihenkilöitä 11,5 prosenttia. Yrittäjiä ja maatalousyrittäjiä taas oli yhteensä 6 prosenttia. Aineistossa työttömät miehet olivat hieman aliedustettuja ja työssä käyvät yliedustettuja suhteessa kaikkiin suomalaisiin saman ikäisten lasten isiin. (Paajanen 2006, 16–17.)

Pisimpiä työpäiviä Miettisen ja Rotkirchin (2012, 46) mukaan tekivät yrittäjät ja maatalousyrittäjät. Palkansaajista taas alemmat toimihenkilöt ja työntekijäasemassa olevat miehet tekivät pisimpiä työpäiviä. Yleinen suunta on joka tapauksessa ollut, että työaika pidentynyt. Tämä selvisi esimerkiksi Tammelinin (2009, 73) pitkittäistutkimuksesta. Pienten lasten isät eivät olleet poikkeus, sillä myös heidän työpäivänsä ovat pidentyneet (Miettinen & Rotkirch 2012, 42). Lisäksi epätyypilliset työajat ovat yleistyneet isien keskuudessa (Tammelin 2009, 73). Kansainvälisten tutkimuksien mukaan perheen isät toivovatkin hieman lyhyempiä työpäiviä verrattuna muihin miehiin (Fagan & Warren 2001, 3; Reynolds & Aletraris 2007, 760).

Isien ansiotyöhön käyttämä aika on lisääntynyt ja samalla heidän vapaa-aikansa on vähentynyt (Ylikännö 2009, 125). Lisäksi kodin ja työpaikan sekä vapaa-ajan ja työajan välinen ero on hälventynyt (Tammelin 2009, 132–133). Tämä näkyi vanhempien perhe-elämässä niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa. Lapsiperheiden vanhemmat kokivat työn kuormittavan perhe-elämää ainakin

jonkin verran, eikä heillä ollut tarpeeksi aikaa perheelleen työn takia (Duxbury & Higgins 2001, 45–47; Hilbrecht 2009, 133; Lammi-Taskula & Salmi, 2009, 42; Miettinen & Rotkirch 2012, 38).

Eniten työn on havaittu kuormittavan vanhempia, jotka ovat ylempiä toimihenkilöitä ja varsinkin kouluikäisten lasten isiä (Lammi-Taskula & Salmi, 2009, 42; Miettinen & Rotkirch 2012, 38). Pisimpiä työpäiviä tekevät kokivat eniten ristiriitoja työn ja kodin välillä (Tammelin 2009, 104). Lisäksi, mitä nuorempia lapset olivat, sitä enemmän koettiin ristiriitoja ja aikapulaa (Antila 2005, 151). Alle kolmevuotiaiden lasten isistä 19 prosenttia koki kaikkein vaikeimmaksi isyydessä juuri ajanhallinnan työn ja perheen yhteensovittamisessa (Paajanen 2006, 61). Isien omien kokemusten mukaan joka toisella oli työstä johtuvaa aikapulaa perheen kanssa (Lammi-Taskula & Salmi, 2009, 44). Vaikka isällä olisi aikaa hoitaa ja leikkiä lapsensa kanssa, hän ei silti välttämättä kokenut onnistuvansa perheen ja työn yhteensovittamisessa (Milkie, Kendig, Nomaguchi & Denny 2010, 1335).

Aina työn ja vapaa-ajan välisen rajan hälventyminen ei kuitenkaan ole kielteinen asia. Työntekijöillä on nykyään yhä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa omaan työaikaansa ja usein he myös pystyvät tekemään ansiotyötä kotoa käsin (Mykkänen 2010b, 61). Antilan (2005, 149) mukaan merkityksellistä oli se, miten työntekijä koki tilanteensa. Kuten edellä huomattiin, osaa isistä työ kuormitti enemmän. Toisille työ saattoi vastaavasti toimia jopa pakopaikkana perhe-elämän vastuita ja antoi mahdollisuuden kehittää itseään. Tämä on huomattu erityisesti silloin, jos lapsia on enemmän kuin kaksi. (Tammelin 2009, 92.) Työstä siirtyi kuitenkin kotiin enemmän myönteisiä asioita kuin kielteisiä. Vanhemmat tulivat esimerkiksi usein kotiin hyväntuulisina töistä, mikä vaikutti perheen ilmapiiriin myönteisesti (Vasikkaniemi 2013, 81–82). Lisäksi isät kokivat työn auttavan lasten kanssa selviytymisessä (Tammelin 2009, 91). Edellä mainitut asiat ovat saman suuntaisia Kinnusen ja Maunon (2002, 109) oletuksen kanssa vanhempien myönteisten kokemusten siirtymisestä kotiin. Työn ja perheen on koettu tukevan toisiaan ilman ristiriitoja näiden elämänalueiden välillä (Rantanen 2008).

1.3 Isän ajankäyttö vanhempana

Perinteisesti isän rooli vanhempana suhteessa lapseen on ollut erilainen kuin äidin (Lewis & Lamb 2003, 220). Aihetta on tutkittu esimerkiksi siitä näkökulmasta, paljonko isät käyttävät aikaansa lastenhoitoon ja kotitöihin verrattuna äitiin (esim. Hilbrecht 2009; Ylikännö 2009). Isien on huomattu olevan vähemmän saatavilla ja vuorovaikutuksessa lapsen kanssa sekä hoitavan vähemmän lasta äiteihin verrattuna. (Lewis & Lamb 2003, 220.) Nykyään Suomessa on kuitenkin ajatus jaetun vanhemmuuden mallista, jossa kumpikin vanhemmista on läsnä arjessa ja vastuussa lasten kasvatuksesta sekä hoidosta (Vuori 2001, 53). Isät ovat alkaneet osallistua lastenhoitoon aiempaa enemmän ja ajatusmalli on kääntynyt siihen, että lastenhoito- ja kotityöt kuuluvat yhtä paljon molemmille vanhemmille (Eerola 2014, 18; Suhonen & Salmi 2004, 82).

Tämän voi huomata isien perhevapaiden pitämisen yleistymisestä. Perhevapailla tarkoitetaan sekä äidille että isälle kuuluvia vapaita, joista osa on tarkoitettu vain toiselle vanhemmalle (äitiysvapaa ja isyysvapaa) ja osa on molempien vanhempien käytettävissä (vanhempainvapaa ja hoitovapaa) (Infopankki 2014). Monissa muissakin Euroopan maissa on käytössä isille ja äideille suunnatut omat osuudet perhevapaasta. Tällä on haluttu mahdollistaa myös isien perhevapaiden pitäminen ja kannustaa heitä siihen (Earle, Mokomane & Heymann 2011, 203).

Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Saksassa isät pitivät suunnilleen yhtä pitkän perhevapaan (keskimäärin seitsemän viikkoa), joka on huomattavasti pidempi kuin useissa länsimaissa (Duvander, Ferrarini & Johansson 2015, 73). Suomessa vanhempainvapaan (Kela 2016, 1) ja isyysvapaan pitäminen on yleistynyt (Paajanen 2006, 35; Salmi, Lammi-Taskula & Närvi 2009, 44). 2000-luvun alussa vanhempainpäivärahaa saaneita isiä oli hieman yli 40 000, mutta vuonna 2015 vastaava luku oli noin 65 000 (Kela 2016, 1). Isyysvapaita pitäneiden isien osuus puolestaan nousi 67,4 prosentista 71,2 prosenttiin vuodesta 2002 vuoteen 2007 (Salmi, Lammi-Taskula & Närvi 2009, 44). Myös Ruotsissa isien pitämien vanhempainvapaapäivien määrä on ollut pienessä kasvussa (Försäkringskassan 2013, 3).

Äidit pitävät yhä suurimman osan perhevapaapäivistä, vaikka isien osuus niiden pitämisessä on kasvanut (Duvander ym. 2015, 49; Försäkringskassan 2013, 11; Statistiska Sweden 2007, 17). Äidin ollessa kotona kotityöt ja lapsen hoito ovat enemmän hänen vastuullaan ja tämä jatkuu myös vapaan loputtua (Försäkringskassan 2013, 11). Vaikka isistä suurin osa pitää tärkeänä pitkää isyysvapaata ja lastenhoitoon osallistumista, loman loputtua päävastuu hoidosta siirtyy kuitenkin äideille (Paajanen 2006, 35–36, 97). Isän osuus on siis vähäisempi pienen lapsen hoitoon osallistumisessa.

Tämän voi huomata siitä, miten perhevapaiden pitäminen jakautuu vanhempien kesken. Perhevapaat ovat sekä isän että äidin käytettävissä (Perhevapaat 2014). Kuitenkin ne mielletään usein äideille kuuluviksi vapaiksi, vaikka isillä on sama oikeus niihin kuin äidilläkin (Lammi-Taskula 2004, 168). Esimerkiksi vuonna 2007 vanhempainvapaalla oli vain 11,9 prosenttia isistä (Salmi ym. 2009, 44) ja vuonna 2013 kotihoidontukea maksettiin 50 675 perheelle ja isiä, jotka hoitivat lastaan kotihoidon tuella, oli 3 591 (Tilastokeskus 2016, 276). Vähemmistö isistä jäi siis kotiin hoitamaan lasta, vaikka isien vanhempainvapaiden pitäminen onkin yleistynyt (Kela 2016, 1). Kuitenkin, mitä pidempään isä on ollut kotona hoitamassa lasta, sitä tasaisemmin lapsen hoito jakautuu jatkossakin (Lammi-Taskula 2004, 185).

Syitä isien vähäisempään perhevapaiden pitämiseen on monia. Esimerkiksi monelle perheelle isän kotiin jääminen voi olla taloudellinen kysymys (Piensoho 2006, 57). Isien tulot usein putoavat enemmän kuin äitien heidän jäädessään kotiin hoitamaan lasta (Duvander ym. 2015, 55), koska isät saavat keskimäärin parempaa palkkaa kuin äidit (Försäkringskassan 2011, 38). Lisäksi isän työpaikka on yhteydessä vapaiden pitämiseen. Työpaikan kulttuuri, johtajan sekä muiden työntekijöiden asenteet isyyttä ja vapaiden pitämistä kohtaan vaikuttavat monien isien päätökseen pitää vapaita. (Piensoho 2006, 57.) Julkisella tai kunnallisella sektorilla työskentelevät isät pitävät todennäköisemmin pidemmän perhevapaan kuin yksityisellä sektorilla työskentelevät. (Bygren & Duvander 2006, 369–370; Månsdotter, Freflund, Hallqvist & Magnusson 2010, 329.) Työsuhteen

laatu on myös yhteydessä käytettyjen vapaiden pituuteen. Jos isällä on vakituinen työsuhde, hän pitää todennäköisesti pidempään perhevapaata kuin isä, jolla ei ole vakituista työsuhdetta. (Månsdotter ym. 2010, 329.)

Vaikka isät pitävätkin vähemmän perhevapaata, kuin äidit, muutosta lastenhoidon tasaisempaan jakautumiseen on havaittu useissa perheiden ajankäyttötutkimuksissa (esim. Ylikännö 2009). Isän lastenhoitoon käyttämä aika on lisääntynyt. Vuosina 1987–1988 isä käytti lastenhoitoon keskimäärin 26 minuuttia vuorokaudessa ja äiti 47 minuuttia. Vuosina 1999–2000 vastaavat luvut olivat isällä 35 minuuttia ja äidillä 43 minuuttia. (Ylikännö 2009, 125.) Halmeen (2009, 80) mukaan isä oli leikki-ikäisen lapsen käytettävissä arkena noin neljä tuntia, josta he viettivät aikaa yhdessä aktiivisesti keskimäärin tunnin leikkien, lukien ja jutellen. Viikonloppuna aikaa kumpaankin oli enemmän. Kansainvälisessä tutkimuksessa on havaittu, että isien ja äitien mielipiteet isien osallistumisesta lastenhoitoon vaihtelevat siten, että äidit arvioivat isien osallistumisen vähäisemmäksi kuin isät itse (Mikelson 2008, 616–622; Vogel, Boller, Faerber, Shannon & Tamis-LeMonda 2003, 28–31). Omasta mielestään 90 prosenttia isistä hoitaa ja viettää aikaa alle yksivuotiaan lapsensa kanssa vähintään tunnin päivittäin. Äideiltä kysyttäessä vastaava luku oli 80 prosenttia. (Vogel ym. 2003, 28–31.)

Perhebarometrin mukaan isät kokivat parhaaksi isyydessä lapsen kasvun ja kehityksen seuraamisen sekä yhdessäolon lapsen kanssa (Paajanen 2006, 59). Tärkeäksi koettiin myös arki lapsen kanssa, läheisyys ja huolenpito sekä yhdessä tekeminen ja oleminen (Piensoho 2006, 34). Kansainvälisessä tutkimuksessa on havaittu, että vanhemmat osallistuvat eniten niihin aktiviteetteihin, jotka ovat heille itselleen mieluisimpia. Esimerkiksi isät pelasivat ja leikkivät lapsen kanssa ulkona useammin kuin katselivat kirjoja (Brown, Michelsen, Halle, & Moore 2001, 4.) Isät halusivat viettää aikaa lasten kanssa heidän ollessa pieniä ja he pitivät isyyttä mukavana asiana ja kokivat saavansa isyydestään paljon irti (Piensoho 2006, 77).

1.4 Isän ja lapsen välinen suhde

Isän ja pienen lapsen välistä suhdetta on tutkittu varsin vähän (Condon 2006, 1). Marsiglio ja Roy (2012) ovat määritelleet isän ja lapsen välisen suhteen koostuvan erilaisista siteistä, joita ovat toiminnallinen, kognitiivinen, emotionaalinen ja henkinen tai eettinen side. Toiminnallinen side kehittyy jaetun toiminnan parissa esimerkiksi leikkiessä. Kognitiivinen side kehittyy puolestaan tilanteissa, joissa isä ja lapsi opettavat ja oppivat toisiltaan. Emotionaalisen siteen kehitys kulkee käsi kädessä muiden siteiden kanssa ollen esimerkiksi iltasadun lukemista. Emotionaalisen siteen kannalta isän ja lapsen yhteiset rituaalit ovat tärkeitä. Henkinen tai eettinen side kehittyy, kun isä opettaa lapselleen elämäkatsomuksellisia arvoja ja näkökulmia (Marsiglio & Roy 2012, 67–68.) Erilaisista siteistä voidaan havaita, ettei isän vanhemmuus ole vain ajanviettoa lapsen kanssa, vaan siihen liittyy myös opettamista, oppimista ja emotionaalisen tuen antamista (McDonald 2000, 110–112).

Ensimmäisen kerran isä voi alkaa luoda suhdetta lapseen, kun sikiö alkaa liikkua (Condon 2006, 1). Lapsen synnyttyä isän ja lapsen välinen suhde kehittyy päivittäisessä elämässä ja vuorovaikutuksessa (Marsiglio & Roy 2012, 65). Suhteen kehityksen kannalta on tärkeää, että isä pääsee hoitamaan lasta itsenäisesti jo alusta alkaen, sillä lapselle kehittyy helposti läheisempi suhde siihen vanhempaan, joka hoitaa lasta enemmän (Lammi-Taskula & Salmi 2013, 187). Suhteen ylläpitoa auttaa myös se, että isä omaksuu lapsen keskeiseksi osaksi elämäänsä lapsen syntymän ja varhaisten vaiheiden yhteydessä. Tällöin isän on helpompaa säilyttää herkkyys suhteessa lapseen myös lapsen ensimmäisen elinvuoden jälkeen. (Kekäle 2007, 319.)

On havaittu, että isän pitämien vanhempainvapaan pituudella on merkitystä suhteen kehityksen kannalta (Lammi-Taskula 2004, 168). Vanhempainvapaan pituuden on lisäksi havaittu ennustavan isän lastenhoitoon osallistumista jatkossa vanhempainvapaan jälkeen (Takala 2005, 114). Isät saivat vahvemman perustan vanhemmuudelleen hoitaessaan lasta itsenäisesti alusta alkaen (Eerola 2014, 12; Piensoho 2006, 52). Isät kuitenkin olivat valmiita oppimaan lisää lapses- taan ja kaipasivat parempaa vuorovaikutusta lapsen kanssa sekä vahvempaa

emotionaalista suhdetta lapseen. Puutteiden ajateltiin johtuvan biologisista ja kulttuurisista tekijöistä, koska äidit viettävät enemmän aikaa lapsen kanssa isän ollessa töissä (Dolan 2013, 8–9, 14.)

Työelämän kuormittavuuden on havaittu olevan yhteydessä siihen, miten isät toteuttavat isyyttään. Isät antoivat lapselleen enemmän emotionaalista tukea heidän ollessaan kuormittuneita töissä. Työtunteja vähennettäessä isät antoivat yhä emotionaalista tukea, mutta haastavat tilanteet lapsen kanssa lisääntyivät. (McDonald & Almeida 2004, 247.) Vähennettäessä työtunteja isät eivät kokeneet yhteisen ajan lisääntymistä lasten kanssa. Sen sijaan raportoitiin kaksi kertaa enemmän haastavia tilanteita lapsen kanssa. (McDonald 2000, 110–112.)

Paajasen (2006) mukaan hieman yli 70 prosenttia isistä oli tyytyväisiä lasten kanssa vietetyn ajan määrään. Kuitenkin yhden lapsen isät olivat tyytyväisempiä kuin useamman lapsen isät. Vähiten tyytyväisiä lapsen kanssa vietetyn ajan määrään olivat johtavassa asemassa työskentelevät tai ylemmät toimihenkilöt (Paajanen 2006, 49).

1.5 Tutkimusongelmat

Kuten edellä on käynyt ilmi, isyyden tutkimuksessa on aukkoja. Vaikka isän työn kuormituksen yhteydestä isän ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen (McDonald 2000; McDonald & Almeida 2004) sekä isän pitämien perhevapaiden yhteydestä esimerkiksi isien osallistumisesta lastenhoitoon (Lammi-Taskula 2004; Takala 2005) on tehty tutkimusta, varsinaisesti isän työssäkäynnin yhteyttä isän ja lapsen väliseen suhteeseen ei ole tekemieni tutkimushakujen perusteella tehty. Tutkimukset ovat olleet pääsääntöisesti laadullisia tapaustutkimuksia (Eerola 2009; Mykkänen 2010a), joten tutkimukselle, joka tavoittaisi suuremman joukon isiä on tarvetta.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää isän työssäkäynnin yhteyttä isän ja lapsen väliseen suhteeseen sekä isän tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteensa kyselytutkimuksen keinoin. Tutkimuskysymyksiksi muotoutuivat seuraavat kysymykset:

1. Kuinka isän työssäkäynti ja taustatekijät ovat yhteydessä isän ja lapsen väliseen suhteeseen?
2. Miten isän ja lapsen välinen suhde sekä taustatekijät ovat yhteydessä isän tyytyväisyyteen omaa vanhemmuuteensa?

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Osallistujat

Tutkimuksen aineisto on kerätty osana CHILDCARE -hanketta (Hietämäki ym. 2017). Tässä tutkimuksessa käytettävä hankkeen kyselyaineisto kerättiin vuonna 2016 eri puolilta Suomea kymmenen kunnan alueelta, joista neljä oli isoa ja kuusi pientä kuntaa. Aineisto kerättiin kyselylomakkeilla, jotka lähetettiin 1.10.2014–30.9.2015 syntyneiden noin yksivuotiaiden lasten vanhemmille. Vanhempien yhteystiedot saatiin Väestörekisterikeskuksesta, ja kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista. Lisäksi kyselyyn vastanneiden anonymiteetti on säilytetty poistamalla vastaajien tunnistetiedot aineistosta ja käyttämällä analyysivaiheessa vastaajakoodeja. Kyselylle haettiin Jyväskylän eettisen toimikunnan ennakoarvointi tutkimuksen eettisyydestä.

Pienissä kunnissa kysely lähetettiin kaikkien edellä mainittuna aikana syntyneiden lasten vanhemmille, kun taas isoissa kunnissa kysely lähetettiin vain tietyillä postinumeroalueilla asuville. Alueet valittiin siten, että väestön koulutustaso, työllisyys ja huoltosuhde olivat erilaisia. Lähetettyjen kyselyjen määrä näissä kunnissa laskettiin siten, että noin 20 prosentin vastausaktiivisuudella saavutettiin riittävä vastaajamäärä tilastollisia analyysejä varten. Yhteensä kysely lähetettiin 14 612 vanhemmalle ja heistä siihen vastasi 2696, jolloin vastausprosentiksi muodostui 18,5. Kysely lähetettiin 7649 lapsen vanhemmalle ja kyselyyn vastasi 2081 lapsen toinen tai molemmat vanhemmat. Lapsikohtainen vastausprosentti oli näin ollen 27,2. (Hietämäki ym. 2017.)

Tässä tutkimuksessa tutkimusjoukkona olivat CHILDCARE -hankkeen kyselyyn vastanneet noin yksivuotiaiden lasten isät. Kysely lähetettiin 6967 isälle ja siihen vastasi yhteensä 852 isää, jolloin vastausprosentiksi tuli 12,2. Kyselyyn vastanneet isät olivat iältään 21–62-vuotiaita ja isien keski-ikä oli 35,3 (kh = 6,00) vuotta. Ydinperheessä asui 83,3 prosenttia ja uusperheessä 13,8 prosenttia vastanneista isistä. Isistä 98 prosenttia asui yhdessä puolisonsa ja lapsensa kanssa,

kun taas 0,2 prosenttia oli yksinhuoltajia ja 1,5 prosenttia oli etävanhempia, joiden lapsi asui pääsääntöisesti äidin luona.

Vastanneet isät olivat varsin korkeasti koulutettuja, sillä 71,6 prosentilla heistä oli yliopisto- tai korkeakoulututkinto. Isistä työskenteli kokoaikaisesti tai osa-aikaisesti 83 prosenttia, kun taas lapsia hoiti koko- tai osa-aikaisesti 15 prosenttia. Ammattiasemaltaan vastanneista isistä työntekijöitä oli 33,7 prosenttia, alempia toimihenkilöitä 13,6 prosenttia, ylempiä toimihenkilöitä 37,1 prosenttia ja yrittäjiä tai muita 9 prosenttia. (Hietamäki ym. 2017, 33.)

2.2 Tutkimusmenetelmät

Mittarit ja muuttujat

Isän työssäkäyntiä selvitettiin kolmella kysymyksellä. Kysymyksen ”Onko sinulla tällä hetkellä voimassa oleva työsuhde?” vastausvaihtoehdot olivat: 1) ei ja 2) kyllä. Toisen kysymyksen ”Millainen on työsi?” vastausvaihtoehdot olivat: 1) säännöllinen päivätyö, 2) vuorotyö, 3) säännöllinen ilta-, yö-, aamu tai viikonlopputyö ja 4) muu työmuoto. Kolmannen kysymyksen ”Oletko tällä hetkellä työssä?” vastausvaihtoehdot olivat: 1) en, 2) kyllä, olen palannut työhön perhevapaalta (vanhempainvapaalta tai hoitovapaalta) ja 3) kyllä, en ole pitänyt perhevapaata (vanhempainvapaata tai hoitovapaata). Isän työssäkäyntiä koskevat muuttujat muunnettiin 2-luokkaiseksi muuttujiksi tämän tutkimuksen tarkastelua varten. Ensimmäisen kysymyksen vastausvaihtoehdot koodattiin muotoon 0 = ei ja 1 = kyllä. Toisen kysymyksen vastausvaihtoehdot koodattiin muotoon 0 = säännöllinen päivätyö ja 1 = muu työaikamuoto, jossa yhdistyivät muut vaihtoehdot. Kolmannen kysymyksen vastausvaihtoehdot koodattiin muotoon 0 = ei ja 1 = kyllä, jossa yhdistyivät kaksi viimeistä vaihtoehtoa.

Isän ja lapsen välistä suhdetta tarkasteltiin kysymyksen ”Miten koet oman suhteesi yksivuotiaaseen lapseesi?” avulla. Kysymys koostui neljästä väittämästä: 1) koen ymmärtäväni lapsen viestejä hyvin, 2) nautin juttelemisestä lapsen kanssa, 3) lapsen tarvitsema hoito tuntuu raskaalta ja 4) nautin leikeistä lapsen

kanssa. Isät arvioivat väittämiä viisiportaisella asteikolla (1 = ei/en koskaan–5 = en osaa sanoa). Väittämistä muodostettiin tätä tutkimusta varten keskiarvosummamuuttuja kuvaamaan isän ja lapsen suhteen laatua. Väittämien vastausvaihtoehdoista ”en osaa sanoa” vaihtoehto muutettiin puuttuvaksi arvoksi, ettei se vääristäisi keskiarvosummamuuttujaa. Lisäksi kysymyksen kolmas väittämä käännettiin, jotta kyseisen väittämän vastaukset olisivat yhdenmukaisia muiden väittämien kanssa. Keskiarvosummamuuttujan vaihteluväli oli 1–4. Muodostetun keskiarvosummamuuttujan Cronbachin alfa-kerroin oli 0,59.

Isän tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteensa tarkasteltiin kysymyksen ”Kuinka tyytyväinen olet itseesi vanhempana?” avulla. Kysymyksen vastausvaihtoehdot olivat: 1) erittäin tyytymätön, 2) melko tyytymätön, 3) melko tyytyväinen ja 4) erittäin tyytyväinen. Kysymyksestä muodostettua muuttujaa ei tarvinnut muokata tätä tutkimusta varten, vaan sitä käytettiin sellaisenaan.

Taustatekijöistä tarkasteluun valittiin *isän ikä, koulutustaso, ammattiasema, perhemuoto ja lapsen ikä*. *Isän ikä* saatiin aineistosta vuoden tarkkuudella sellaisenaan, koska vastaajia pyydettiin ilmoittamaan kyselyssä syntymävuotensa. *Koulutustasoa* tiedusteltiin kysymyksellä ”Mikä on sinun ja puolisesi ammatillinen koulutus?”. Vastausvaihtoehdot olivat: 1) ei ammatillista koulutusta, 2) ammatillinen kurssi (esim. työvoima-, maahanmuutto- ja perhepäivähoitajakurssi), 3) ammattikoulu, 4) ammatillinen opisto tai ammattikorkeakoulu ja 5) yliopisto tai korkeakoulututkinto. Muuttuja muunnettiin 3-luokkaiseksi, jossa 1 = ei ammatillista koulutusta, jossa yhdistyy kaksi ensimmäistä vaihtoehtoa, 2 = ammattikoulu ja 3 = korkeakoulututkinto, jossa yhdistyi kaksi viimeistä vaihtoehtoa. *Ammattiasemaa* tiedusteltiin kysymyksellä ”Mihin henkilöstöryhmään lähinnä kuulut?”. Vastausvaihtoehdot olivat: työntekijä, alempi toimihenkilö, ylempi toimihenkilö, johtaja, yrittäjä ja jokin muu. Muuttuja muunnettiin kolmeluokkaiseksi, jossa 1 = työntekijä, 2 = alempi toimihenkilö ja 3 = ylempi toimihenkilö. Vastausvaihtoehto johtaja yhdistettiin ylempään toimihenkilön kanssa ja vaihtoehdot yrittäjä ja jokin muu poistettiin. *Perhemuotoa* selvitettiin kysymyksillä, joissa tiedusteltiin, keitä vastaajan kanssa asuu sekä onko hänellä muualla asuvia lapsia. Tiedoista muodostettiin muuttuja, jossa 1 = ydinperhe, 2 = uusperhe, 3 = yhden

vanhemman perhe ja 4 = etävanhempi. Lapsen iät saatiin suoraan Väestörekisterikeskuksesta. Käytettäväksi valittiin muuttuja, jossa iät on ilmoitettu kuukauden tarkkuudella.

Aineiston analyysi

Ensimmäistä tutkimuskysymystä eli isän työssäkäynnin yhteyttä isän ja lapsen väliseen suhteeseen tarkasteltiin hierarkkisen lineaarisen regressioanalyysin avulla. Analyysimenetelmä valittiin koska, haluttiin selvittää useamman kuin kahden muuttujan välisiä yhteyksiä (Metsämuuronen 2008, 87). Selitettävänä muuttujana oli isän ja lapsen välinen suhde ja selittävinä muuttujina puolestaan olivat isän työssäkäyntiä kuvaavat muuttujat sekä taustatekijät eli isän ikä, koulutustaso, ammattiasema, perhemuoto ja lapsen ikä. Selittävät muuttujat syötettiin analyysiin omilla askelmillaan. Ensimmäisellä askelmalla selittäjiksi asetettiin isän työtä kuvaavat muuttujat. Toisella askelmalla selittäjäksi asetettiin taustamuuttujat.

Toiseen tutkimuskysymykseen eli siihen, mitkä taustatekijät (isän ikä, koulutustaso, ammattiasema, perhemuoto ja lapsen ikä) ovat yhteydessä isän tyytyväisyyteen omaan vanhemmuuteensa, vastattiin tilanteen mukaan joko vertailemalla taustatekijöiltään erilasten ryhmien välisiä keskiarvoja käyttämällä yksisuuntaista varianssianalyysiä tai tarkastelemalla muuttujien välisiä yhteyksiä käyttämällä Spearmanin korrelaatiokerrointa. Yksisuuntaista varianssianalyysiä käytettiin epäjatkovien muuttujien (koulutustaso, ammattiasema ja perhemuoto) tarkasteluun ja Spearmanin korrelaatiokerrointa jatkuvien muuttujien (isän ja lapsen välinen suhde, isän ikä ja lapsen ikä) tarkasteluun. Analyysi suoritettiin SPSS 24 -ohjelmistolla.

3 TULOKSET

3.1 Kuinka isän työssäkäynti ja taustatekijät ovat yhteydessä isän ja lapsen väliseen suhteeseen?

Ensimmäiseksi tarkasteltiin, kuinka isän työssäkäynti on yhteydessä isän ja lapsen väliseen suhteeseen. Lisäksi tutkittiin, kuinka taustatekijät ovat yhteydessä tähän suhteeseen. Käytettyjen muuttujien kuvailevat tiedot on esitetty taulukossa 1 ja muuttujien keskinäiset Pearsonin tulomomenttikorrelaatiot taulukossa 2.

Hierarkkisen regressioanalyysin tulokset osoittivat, etteivät isän työssäkäynti, ikä, koulutustaso, ammattiasema, perhemuoto ja lapsen ikä olleet yhteydessä isän ja lapsen väliseen suhteeseen. Ensimmäisellä askelmalla malliin syötetyt selittäjät eivät selittäneet tilastollisesti merkitsevästi isän ja lapsen välistä suhdetta ($F(3, 699) = 1,48, p = 0,22, R^2 = 0,01$): isien erilaisten työsuhteiden, työn säännöllisyyden ja tällä hetkellä työssä tai kotona olevien isien suhteet heidän lapsiinsa eivät eronneet toisistaan. Malliin toisella askelmalla syötetyt muuttujat eivät nekään selittäneet tilastollisesti merkitsevästi isän ja lapsen välistä suhdetta ($F(8, 694) = 1,89, p = 0,06, R^2 = 0,02$): eri ikäisten, eri koulutustasoisten, eri ammattiasemassa työskentelevien, erilaisissa perhetilanteessa olevien ja eri ikäisten lasten isien suhteet heidän lapsiinsa eivät eronneet toisistaan.

TAULUKKO 1. Kuvailevat tiedot tutkimuksen muuttujista. Jatkuvista muuttujista on raportoitu keskiarvo ja keskihajonta ja epäjatkuvista muuttujista prosenttiosuus. (N = 852)

	Prosenttiosuus (%)/ Ka (Kh)	Muuttujakohtainen N
Isän ikä	35,31 (6,00)	846
Lapsen ikä/ kk	14,20 (3,55)	852
Koulutus		838
Ei ammatillista koulutusta	9,30	79
Ammattikoulu	17,50	149
Korkeakoulututkinto	71,60	610
Ammattiasema		719
Työntekijä	33,70	287
Alempi toimihenkilö	13,60	116
Ylempi toimihenkilö	37,10	316
Perhemuoto		843
Ydinperhe	83,30	710
Uusperhe	13,80	118
Yksinhuoltajaisä	0,20	2
Etäisä	1,50	13
Isän ja lapsen suhde	3,35 (0,36)	826
Voimassa oleva työsuhde		830
Kyllä	87,40	745
Ei	10,00	85
Työmuoto		744
Säännöllinen päivätyö	64,10	546
Muut työmuodot	23,20	198
Onko tällä hetkellä työssä		746
Kyllä	77,60	661
Ei	10,00	85
Tyytyväisyys omaan vanhemmuuteen		851
Erittäin tyytyväinen	34,40	293
Melko tyytyväinen	59,60	507
Melko tyytymätön	4,10	35
Erittäin tyytymätön	1,90	16

TAULUKKO 2. Hierarkkisessa lineaarisessa regressioanalyysissä käytettyjen muuttujien keskinäiset Pearsonin korrelaatiot. (N = 852)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1. Isän ja lapsen suhde	1,00								
2. Voimassa oleva työsuhde	0,06	1,00							
3. Työmuoto	0,05	-0,06	1,00						
4. Onko tällä hetkellä työssä	-0,00	0,23**	-0,01	1,00					
5. Isän ikä	0,04	0,09**	-0,05	0,04	1,00				
6. Koulutustaso	-0,02	0,13	-0,29**	0,04	0,11**	1,00			
7. Perhemuoto	0,05	-0,06	0,06	0,06	0,09*	-0,12**	1,00		
8. Ammatti-asema	-0,03	0,06	-0,32**	0,01	0,13**	0,44**	-0,08*	1,00	
9. Lapsen ikä	0,11**	0,04	-0,02	0,07	0,09*	0,04	-0,02	-0,03	1,00

Huom. $p^ < 0,05$ ja $p^{**} < 0,01$*

3.2 Miten isän ja lapsen suhde sekä taustatekijät ovat yhteydessä isän tyytyväisyyteen omaan vanhemmuuteensa?

Toisena tutkimusongelmana oli tarkastella isän tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteensa sekä sitä, mitkä taustatekijät olivat yhteydessä siihen. Isät raportoivat olevansa varsin tyytyväisiä omaan vanhemmuuteensa. Yli puolet isistä (59,5 %) raportoi olevansa melko tyytyväisiä ja yli kolmannes (34,4 %) erittäin tyytyväinen itseensä vanhempana. Toisaalta 1,9 prosenttia isistä raportoi olevansa erittäin tyytymätön itseensä vanhempana.

Isän ja lapsen välinen suhde oli heikosti yhteydessä isän tyytyväisyyteen omaan vanhemmuuteensa: mitä paremmaksi suhde koettiin, sitä tyytyväisempi isä oli ($r = 0,27$, $p < 0,001$, $r^2 = 7,29$ %). Lapsen ikä ($r = 0,05$, $p = 0,17$, $r^2 = 0,22$ %)

tai isän ikä ($r = 0,02$, $p = 0,56$, $r^2 = 0,04$ %) ei ollut yhteydessä isän kokemaan tyytyväisyyteen omaan vanhemmuuteensa.

Taustatekijöiltään erilaiset isät ovat tyytyväisiä omaan vanhemmuuteensa. Koulutustaustaltaan erilaiset isät eivät eronneet tyytyväisyydessä omaan vanhemmuuteensa ($F(2, 834) = 1,13$, $p = 0,32$, $\eta^2 = 0,00$). Sekä korkeakoulututkinnon suorittaneet ($ka = 3,28$, $kh = 0,63$), ammattikoulun käyneet ($ka = 3,22$, $kh = 0,60$) ja ilman ammatillista koulutusta olevat ($ka = 3,20$, $kh = 0,63$) isät raportoivat varsin korkeaa tyytyväisyyttä. Ammattiasemaltaan erilaiset isät eivät myöskään eronneet toisistaan tyytyväisyydessä omaan vanhemmuuteensa ($F(2, 716) = 1,98$, $p = 0,14$, $\eta^2 = 0,01$). Sekä työntekijät ($ka = 3,29$, $kh = 0,56$), alemmat toimihenkilöt ($ka = 3,20$, $kh = 0,55$) ja ylemmät toimihenkilöt ($ka = 3,33$, $kh = 0,62$) raportoivat kaikki olevansa varsin tyytyväisiä itseensä vanhempana. Eri perhemuodoissa elävät isät kuitenkin erosivat tyytyväisyydessä omaan vanhemmuuteensa toisistaan ($F(3, 838) = 3,83$, $p = 0,01$, $\eta^2 = 0,01$). Etäisät ($ka = 2,67$, $kh = 0,89$) raportoivat keskimäärin matalampaa tyytyväisyyttä kuin ydinperheessä ($ka = 3,27$, $kh = 0,63$) ja uusperheessä ($ka = 3,28$, $kh = 0,55$) elävät isät. Ydinperheessä ja uusperheessä elävät isät sekä yksinhuoltajaisät ($ka = 3,50$, $kh = 0,71$) eivät kuitenkaan eronneet toisistaan tyytyväisyydessä omaan vanhemmuuteensa.

4 POHDINTA

4.1 Tulosten tarkastelua

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millä tavoin isän työssäkäynti on yhteydessä isän ja lapsen väliseen suhteeseen. Tutkimuksessa selvitettiin myös isän tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteensa. Tätä tarkasteltiin isän ja lapsen suhteen sekä taustatekijöiden (lapsen ikä, isän ikä, koulutustaso, ammattiasema ja perhemuoto) avulla.

Isän ja lapsen välinen suhde

Tulokset osoittivat isien kokevan suhteen lapseensa varsin hyväksi, eikä isän työssäkäynnillä ollut yhteyttä isän ja lapsen väliseen suhteeseen. Tämä saattoi osaltaan selittää sitä, että aikaisempaa tutkimusta isän ja lapsen suhteesta on niukasti (Condon 2006). Aiheesta on saatettu tehdä tutkimusta, mutta saatuja niin sanottuja nollatuloksia ei ole raportoitu.

Tutkimuksesta saadut tulokset olivat varsin myönteinen asia, sillä oli myönteistä huomata, ettei isän työskentely ollut ainakaan kielteisesti yhteydessä isän ja lapsen välisen suhteen laatuun. Vaikka isät olivat aiemman tutkimuksen mukaan usein lapsiperheen ensisijaisia elättäjiä ja kävivät töissä (Eerola 2009) sekä tekivät pitkiä päiviä (Miettinen & Rotkirch 2012) tai epäsäännöllistä työtä (Tammelin 2009), suhde lapseen koettiin silti tässä tutkimuksessa hyväksi. Lisäksi aiemman tutkimuksen valossa selvisi, ettei isien tarvitse olla huolissaan, vaikka eivät pystyisikään pitämään pitkää isyyslomaa tai vanhempainvapaata töiden vuoksi (Duvander ym. 2015; Månsdotter ym. 2010; Piensoho 2006). Työstä huolimatta isillä on aikaa olla lapsen kanssa. Yhteinen aika on jopa lisääntynyt viime vuosina. (Halme 2009; Ylikännö 2009.)

Tämän tutkimuksen tuloksissa saattoi olla kyseessä työn myönteisestä siirännästä kotiin eli työ voi auttaa isää jaksamaan lapsen kanssa (Tammelin 2009).

Kun töissä pääsi irrottautumaan hetkeksi perhe-elämästä, jaksoi paremmin nauttia kotona yhteisestä ajasta lapsen kanssa (Lammi-Taskula & Salmi 2009). Toisaalta isän ja lapsen hyvän suhteen taustalla voi olla yleistynyt ajatus vanhemmuuden jakamisesta tasaisemmin vanhempien kesken (Eerola 2014; Suhonen & Salmi 2004; Vuori 2001). Isien osallistuessa aiempaa enemmän lasten hoitoon ja heidän ollessaan halukkaita olemaan enemmän perheen kanssa muiden elämän alueiden kustannuksella suhde lapseen pääsee rakentumaan (Närvi 2014). Suhteen laadun kannalta ei ollut siis niin haitallista, vaikka työ veisikin enemmän aikaa. Työn määrän vähentämisen ei kuitenkaan ole havaittu lisäävän yhteistä aikaa lapsen kanssa (McDonald 2000). Johtopäätöksenä voidaan todeta, että työstä huolimatta isät kokevat suhteen lapseensa hyväksi.

Isän tyytyväisyys omaan vanhemmuuteensa

Tutkittaessa isän tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteensa selvisi, että isät olivat varsin tyytyväisiä itseensä vanhempana isä-lapsi-suhteesta ja taustatekijöistä riippumatta. Isä-lapsi-suhde oli heikosti yhteydessä koettuun tyytyväisyyteen siten, että mitä paremmaksi suhde koettiin, sitä tyytyväisempiä isät olivat. Kuitenkin etäisät olivat hieman tyytymättömämpiä vanhemmuuteensa kuin ydinperheessä ja uusperheessä elävät isät.

Tutkimuksen tulokset olivat osittain ristiriitaisia aiemman tutkimuksen kanssa. Tutkimuksissa on todettu lapsiperheiden vanhempien kokevan työn kuormittavan perhe-elämää ainakin jonkin verran (Duxbury & Higgins 2001; Hilbrecht 2009; Lammi-Taskula & Salmi, 2009; Miettinen & Rotkirch 2012), mikä luultavasti laskee tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteen. Antila (2005) on havainnut vanhempien kokevan ristiriitoja työn ja perheen välillä sekä aikapulaa erityisesti lasten ollessa pieniä. Havainto erosi tämän tutkimuksen tuloksista, mikä herättää pohtimaan eron syytä.

Isien ammattiasema saattoi selittää eroa tutkimuksien välillä. Aiemman tutkimuksen mukaan työ on kuormittanut eniten ylempiä toimihenkilöitä (Lammi-Taskula & Salmi 2009; Miettinen & Rotkirch 2012). Koska tähän tutkimukseen

osallistuneista isistä vain reilu kolmannes oli ylempiä toimihenkilöitä, he olivat saattaneet kokea vähäisempää kuormitusta työn ja perheen välillä ja olla näin tyytyväisempiä itseensä vanhempina. Toisaalta aiemmissä tutkimuksissa ei ole tarkasteltu varsinaisesti vanhemman tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteensa vaan työn ja perheen yhteensovittamista, mikä saattaa aiheuttaa eron. Koska tutkimuksissa ei ole tarkasteltu samaa asiaa, ei ole järkevää tehdä suuria johtopäätöksiä tutkimusten eroista. Tutkimustuloksia ei kuitenkaan voitu vertailla isän tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteensa käsittelevään tutkimukseen, koska sitä ei juurikaan ole.

Tämän tutkimuksen tuloksissa oli myös samakaltaisuutta aiemman tutkimuksen kanssa. Alle kolmevuotiaiden lasten isistä suurimman osan on havaittu olevan tyytyväisiä yhteisen ajan määrään lapsensa kanssa (Lammi-Taskula & Salmi 2009; Paajanen 2006). Voidaan olettaa, että mitä tyytyväisempiä isät olivat yhteiseen aikaan lapsen kanssa, sitä tyytyväisempiä he olivat myös itseensä vanhempina. Tätä voidaan selittää sillä, että isät halusivat viettää aikaa lapsensa kanssa näiden ollessa pieniä (Piensoho 2006).

Isien korkea tyytyväisyys omaan vanhemmuuteensa saattoi johtua siitä, että he pitivät omasta roolistaan perheessä. Nykypäivänäkin isä on useimmiten perheen pääasiallinen elättäjä, joka vietti vähemmän aikaa lapsen kanssa kuin äiti (Ylikännö 2009). He olivat tyytyväisiä tilanteeseensa ja osasivat nauttia vähäisestäkin yhteisestä ajasta lasten kanssa. Isien mielestä parhaat asiat isyydessä eivät vaatineet mitään erityistä, vaan tavallinen arki yhdessä lapsen kanssa ja lapsen hoitoon osallistuminen olivat heille tärkeää (Paajanen 2006; Piensoho 2006). Tämä saattoi selittää etäisien vähäisempää tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteensa, koska he pääsivät nauttimaan näistä arjen tilanteista ja lasten hoidosta vähemmän kuin muut isät (Stewart 1999). Toisaalta syynä etäisien vähäisempään tyytyväisyyteen saattoi olla puolison tuen ja vastuiden jakamisen puuttuminen lasten hoidossa. Lapsen läsnä ollessa etäisän täytyi tehdä kaikki itse. (Hokkanen 2005, 130.)

Isien korkea tyytyväisyys omaan vanhemmuuteensa voi selittää myös isyyden muutos osallistuvampaan suuntaan. Isät osallistuvat aiempaa enemmän

lastenhoitoon ja kotitöihin (Eerola 2014; Suhonen & Salmi 2004). Näin he pääsevät paremmin osaksi yhteistä arkea lapsen ja perheen kanssa sekä tekemään niitä asioita, jotka koetaan parhaaksi isyydessä (Piensoho 2006). He ovat myös valmiita ottamaan aikaa lapsille muilta elämänalueilta, vaikka työpäivät olisivatkin pitkiä (Närvi 2014).

Isien raportoima korkea tyytyväisyys omaan vanhemmuuteensa saa pohtimaan hallituksen suunnitteleman perhevapaaudistuksen mielekkyyttä isien näkökulmasta. Vaikka Suomessa isät pitivät äitejä vähemmän perhevapaata (Kela 2016), isät näyttivät olevan tyytyväisiä tilanteeseen. Onko siis järkevää kasvattaa isien osuutta perhevapaista ja muuttaa mallia, johon isät näyttivät olevan tyytyväisiä? Tietenkin on hyvä muistaa, että kokemukset tyytyväisyydestä ja työn kuormituksesta olivat yksilöllisiä (Antila 2005) ja toisia muutos palvelisi paremmin kuin toisia. Lisäksi tässä tutkimuksessa ei kontrolloitu isän perhevapaan pituutta, joten suurina johtopäätöksiksi asiasta ei ole järkevää tehdä tämän tutkimuksen perusteella.

4.2 Tutkimukset vahvuudet ja rajoitukset

Tämän tutkimuksen vahvuutena oli tutkia aihetta, josta ei juurikaan tehty aiempaa tutkimusta Suomesta tai kansainvälisesti (Condon 2006; Mykkänen 2010b) eli isän työssäkäynnin yhteyttä isän ja pienen lapsen väliseen suhteeseen. Lisäksi isän työssäkäynnin yhteys isän ja lapsen väliseen suhteeseen ja isän tyytyväisyys omaan vanhemmuuteensa on myös tällä hetkellä ajankohtainen aihe. Se sivuaa mediassa käytävää keskustelua hallituksen perhevapaaudistuksesta ja antaa näkökulmia tähän vilkkaana käyvään keskusteluun.

Lisäksi tutkimuksen vahvuutena voidaan pitää sen suurta osallistujamäärää (N = 852). Suuri osallistujamäärä on merkittävä asia, koska tyypillisesti isät vastaavat melko heikosti kyselyihin varsinkin silloin, jos sama kysely tulee myös äidille. Myös vastaajien laajaa edustavuutta voidaan pitää tutkimuksen vahvuutena. Tutkimuksen osallistujat valikoituivat eri puolilta Suomea ja edustavat yk-

sivuotiaiden lasten isiä laajasti. Vastaajat erosivat toisistaan asuinpaikaltaan, iältään, koulutustasoltaan, työllisyydeltään ja huoltosuhteeltaan (Hietamäki ym. 2017).

Tästä huolimatta tutkimuksen rajoituksena voidaan pitää sitä, että kyselyyn vastasi tiettyjen ominaisuuksien osalta hyvin samankaltaisia isiä. Vastanneet isät olivat varsin korkeasti koulutettuja suhteessa suomalaisiin isiin, sillä 71,60 prosentilla tämän tutkimuksen isistä oli yliopisto- tai korkeakoulututkinto, kun koko Suomen 25–64-vuotiaasta väestöstä korkeakoulutettujen osuus oli vuonna 2017 43,00 prosenttia (OECD 2017, 52). Lisäksi suurin osa vastanneista isistä (83,30 %) eli ydinperheessä, joka on selitettävissä sillä, että yli puolet hankkeeseen osallistuneista lapsista oli perheensä esikoisia (Hietamäki ym. 2017, 30). Tämä vastaa kuitenkin melko hyvin koko Suomen väestöä, sillä vuonna 2015 ydinperheissä (aviopari tai avopari ja lapsia) eli 78,80 prosenttia perheistä (Tilastokeskus 2016a) ja 0–2 -vuotiaiden lasten vanhemmista ydinperheissä eli 88,95 prosenttia (Tilastokeskus 2016b). Vastaajissa oli myös enemmän suurissa kaupungeissa asuvia isiä verrattuna pieniin kaupunkeihin asukasmäärien eroista johtuen. Kyselyyn vastanneista isistä melkein puolet oli helsinkiläisiä ja yli kaksi viidennestä muista suurista tutkimuskunnista (Hietamäki ym. 2017, 29). Tulokset voisivat olla siis erisuuntaisia, jos tutkimukseen olisi osallistunut enemmän matalammin koulutettuja tai pienissä kaupungeissa asuvia isiä.

Yhtenä tämän tutkimuksen rajoituksena voidaan pitää myös sitä, että kyseessä on poikittaistutkimus. Asioiden välisiä yhteyksiä on tutkittu vain yhdessä ja samassa aikapisteessä. Näin ollen ei voida tehdä päätelmiä asioiden syy-seuraussuhteista.

Lisäksi tutkimuksen rajoituksena voidaan pitää aineistossa olevia puuttuvia tietoja joidenkin muuttujien osalta. Esimerkiksi ammattiasemaa kysyttäessä puuttuvia tietoja oli 133. Tilastollisessa tarkastelussa (ristiintaulukointi ja Chi²-testi) selvisi, että isät, joiden ammattiasemaa ei tiedetä olivat erilaisia perhemuodon, voimassa olevaa työsuhteen ja tyytyväisyyden omaan vanhemmuuteensa suhteen kuin isät, joiden ammattiasema tiedetään.

4.3 Jatkotutkimushaasteet

Tämän tutkimuksen tulokset antoivat uutta tietoa isän työssäkäynnin yhteydestä isän ja lapsen väliseen suhteeseen sekä isien tyytyväisyydestä omaan vanhemmuuteensa. Lisätutkimuksille on kuitenkin vielä tarvetta, vaikka tutkimuksessa täydennettiin joitakin isyyden tutkimuksen aukkoja. Tässä tutkimuksessa isän työssäkäynnille ja isän ja lapsen väliselle suhteelle ei löytynyt tilastollisesti merkitsevää yhteyttä. Aihetta on tarkasteltu aiemmin äidin näkökulmasta (Roeters, van der Lippe & Kluwer 2010) ja nyt isän näkökulmasta, mutta esimerkiksi lapsen näkökulma olisi mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe. Kuinka lapset kokevat sen, kun isä on usein töissä ja näkyisikö tämä esimerkiksi isän ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa?

Lisäksi isän ja lapsen välisen suhteen tarkastelussa olisi mielenkiintoista vaikeoida isän pitämisen perhevapaan pituus. Aiemmassa tutkimuksessa on havaittu isän pitämisen vapaan olevan yhteydessä suhteen kehityksen kanssa (Lammi-Tasakula 2004). Olisiko perhevapaan pituuden tarkastelu mahdollisesti antanut erilaisen tuloksen isän työssäkäynnin ja isän ja lapsen välisen suhteen yhteydestä?

Tarkasteltaessa isän tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteensa selvisi, että isät ovat varsin tyytyväisiä omaan vanhemmuuteensa. Kuitenkin etäisät olivat hieman tyytymättömämpiä kuin ydin- ja uusperheisät. Jatkossa olisi mielenkiintoista selvittää, mistä nämä erot johtuvat. Onko eron taustalla esimerkiksi etäisän vähäisempi yhteinen aika lapsen kanssa vai jokin muu syy? Nämä ovat ajankohdattaisia ja tärkeitä aiheita, joista olisi hyvä saada lisää tietoa. Jatkotutkimukset tarjoaisivat arvokasta lisätietoa esimerkiksi hallituksen tekemien perhevapaaudistuksien tekemisen tueksi, jotta uudistukset palvelisivat mahdollisimman monia perheitä.

LÄHTEET

- Aalto, I. 2004. Perinteisestä uuteen? Isyyden muutoskertomusta purkamassa. Teoksessa I. Aalto & J. Kolehmainen (toim.) Isä kirja. Tampere: Vastapaino. 65–88.
- Aalto, I. 2010. Katsaus isyyden historiaan sääty-yhteiskunnasta nykyaikaan. Teoksessa J. Mykkänen & I. Aalto (toim.) Isyyden ihanteet, arki ja kokemukset: Raportti isyyden tutkimuksesta Suomessa. Nuorisontutkimusverkosto. Nuorisontutkimusseura. Verkkojulkaisuja 34. ISBN: 978-952-5464-79-5 Luettu 16.11.2017
- Antila, J. 2005. Veteen piirretty viiva? Työn ja yksityiselämän välisen rajapinnan tarkastelua. Helsinki: Työministeriö.
- Brown, B. V., Michelsen, E. A., Halle, T. G. & Moore, K. A. 2001. Fathers' Activities with Their Kids. Child trends research brief. Washinton DC: Child Trends. <https://eric.ed.gov/?id=ED454954> Luettu 10.1.2018
- Bygren, M. & Duvander, A-Z. 2006. Parents' Workplace Situation and Fathers' Parental Leave Use. *Journal of Marriage and Family* 68 (2), 363–372. DOI: 10.1111/j.1741-3737.2006.00258.x
- Cassidy, M. L. & Warren, B. O. 1992. Attitudes toward gender roles in the family: A comparison of women and men in dual and single earner families. <https://eric.ed.gov/?id=ED359442> Luettu 16.11.2017
- Condon J. 2006. What about dad? - psychosocial and mental health issues for new fathers. *Australian Family Physician*, 35(9), 690–2. <https://www.racgp.org.au/afpbackissues/2006/200609/20060906condon.pdf>
- Dolan, A. 2013. 'I've Learnt What a Dad Should Do': The Interaction of Masculine and Fathering Identities among Men Who Attended a 'Dads Only' Parenting Programme. *Sociology* 48(4), 812–828. DOI: 10.1177/0038038513511872

- Duvander, A-Z., Ferrarini, T. & Johansson, M. 2015. Familjepolitik för alla? En ESO-rapport om föräldrapenning och jämställdhet. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2015:5. Stockholm. ISBN 978-91-38-24368-8 Luetu 15.1.2018
- Duxbury, L. & Higgins, C. 2001. Work-Life Balance in the New Millenium: Where Are We? Where Do We Need to Go? CPRN discussion paper. <https://eric.ed.gov/?id=ED465060> Luetu 10.11.2017
- Earle, A., Mokomane, Z. & Heymann, J. 2011. International Perspectives on Work-Family Policies: Lessons from the World's Most Competitive Economies. *The Future of Children* 21 (2), 191-210. DOI: 10.2307/41289635
- Eerola, P. 2009. Lapsikeskeinen isyys – kolme tarinaa nuorten koulutettujen miesten astumisesta isyyteen. *Nuorisontutkimus*, 27 (2), 15-28. https://www.researchgate.net/publication/277831710_Lapsikeskeisempi_isyys_-_kolme_tarinaa_nuorten_koulutettujen_miesten_astumisesta_isyyteen Luetu 16.11.2017
- Eerola, P. 2014. Nurturing, breadwinning, and upbringing: paternal responsibilities by Finnish men in early fatherhood. *Community, Work and Family* 17 (3), 308-324. DOI: 10.1080/13668803.2014.933774 Luetu 26.2.2018
- Eerola, P. 2015. Responsible fatherhood: A narrative approach. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Fagan, C. & Warren, T. 2001. Gender, Employment and Working Time Preferences in Europe. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. <https://eric.ed.gov/?id=ED472122> Luetu 15.11.2017
- Försäkringskassan. 2011. Föräldrapenning. Båda föräldrarnas försäkring? Socialförsäkringsrapport 2011:13. <https://www.forsakringskassan.se/statistik/barn-familj/foraldrapenning> Luetu 16.1.2018

- Försäkringskassan. 2013. De jämställda föräldrarna. Vad ökar sannolikheten för ett jämställt föräldrapennninguttag? Socialförsäkringsrapport 2013:8.
<https://www.forsakringskassan.se/statistik/barn-familj/foraldrapenning>
Luettu 16.1.2018
- Försäkringskassan. 2016. Föräldrapenning och yrke. Korta analyser 2016:1.
ISBN: 978-91-7500-391-7 Luettu 15.1.2018
- Halme, N. 2009. Isän ja leikki-ikäisen lapsen yhdessäolo: Yhdessäoloa, isänä toimimiseen liittyvää stressiä ja isän tyytyväisyyttä parisuhteessa kuvaavan rakenneyhtälömallin kehittäminen ja arviointi. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Hietamäki, J., Kuusiholma, J., Räikkönen, E., Alasuutari, M., Lammi-Taskula, J., Repo, K., Karila, K., Hautala, P., Kuukka, A., Paananen, M., Ruutiainen, V. & Eerola, P. 2017. Varhaiskasvatus- ja lastenhoitoratkaisut yksivuotiaiden lasten perheissä: CHILDCARE-kyselytutkimuksen 2016 perustulokset. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Työpaperi 24/2017.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-869-2> Luettu 20.1.2018
- Hilbrecht, M. J. 2009. Parents, employment, gender and well-being: A time use study. <https://crdcn.org/parents-employment-gender-and-well-being-a-time-use-study> Luettu 16.11.2017
- Hokkanen, T. 2005. Äitinä ja isänä eron jälkeen: Yhteishuoltajanhemmuus arjen kokemuksena. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat: hoiva-isiä, etäi-isiä [i.e. etä-isiä] ja ero-isiä. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Infopankki. 2014. <https://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/tyo-ja-yrittajyys/tyontekijan-oikeudet-ja-velvollisuudet/perhevapaat>
Luettu 17.4.2018
- Isyyslaki. 2015/11. [https://www.finlex.fi/fi/laki/haku/?search\[type\]=pika&search\[pika\]=isyyslaki&h=Hae&category\[\]=ajantasa&category\[\]=alkup&category\[\]=smur&category\[\]=kaannokset&all=on](https://www.finlex.fi/fi/laki/haku/?search[type]=pika&search[pika]=isyyslaki&h=Hae&category[]=ajantasa&category[]=alkup&category[]=smur&category[]=kaannokset&all=on) Luettu 15.11.2017

- Kekäle, J. 2007. Postmoderni isyys ja uskonnollisuus - tarinallinen näkökulma. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Kela. Vanhempainpäivärahaa sai ennätysmäärä isä. 2016. Tilastokatsaus. Kela. http://www.kela.fi/documents/10180/1630864/Vanhempainpaivara_haa_sai_ennatysmaara_isia.pdf/6de7f6dc-c6f1-4392-a745-c9c930a149c7
Luettu 25.1.2018
- Kinnunen, U. & Mauno, S. 2002. Työ ja perhe-elämä vanhempien ja lasten näkökulmasta. Teoksessa A. Rönkä & U. Kinnunen (toim.) Perhe ja vanhemmuus: Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. Jyväskylä: PS-kustannus. 99–118.
- Koivisto, M. 2018. Isät kotiin ja äidit töihin - hallitus on kasvattamassa isien osuutta perhevapaista. <https://yle.fi/uutiset/3-10004837> Luettu 10.1.2018
- Lammi-Taskula, J. 2004. Sukupuolijärjestelmä, vanhempainvapaat ja isät. Teoksessa I. Aalto & J. Kolehmainen (toim.) Isä kirja. Tampere: Vastapaino. 167–192.
- Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2004. Ulottuvuuksina aika ja elämänvaiheet. Teoksessa M. Salmi & J. Lammi-Taskula (toim.) Puhelin, mummo vai joustava työaika? Työn ja perheen yhdistämisen arkea. Helsinki: Stakes. 29–57.
- Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2009. Työ, perhe ja hyvinvointi. Teoksessa J. Lammi-Taskula, S. Karvonen & S. Ahlström (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus. 38–49.
- Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2013. Perhevapaat ja sukupuolten tasa-arvo. Teoksessa M. Pietiläinen. Työ, talous ja tasa-arvo. Helsinki: Tilastokeskus. 187–194.
- Lewis, C. & Lamb, M. E. 2003. Fathers' influences on children's development: The evidence from two-parent families. *European Journal of Psychology of Education* 18 (2), 211–228. DOI: 10.1007/BF03173485
- Marsiglio, W. & Roy, K. 2012. *Nurturing dads : fatherhood initiatives beyond the wallet*. New York : Russell Sage Foundation cop.

- Macdermid, S.M., Lee, M.D. & Smith, S. 2001. Forward into Yesterday. Families and Work in the 21st Century. Teoksessa J. Kerry (toim.) Minding the time in family experience: Emerging perspectives and issues. Amsterdam: JAI. 59-81.
- McDonald, D. 2000. Examining the daily interweave of fathers' work and home experiences. University of Arizona. <http://hdl.handle.net/10150/284276>
Luettu 23.3.2018
- McDonald, D. & Almeida, D. 2004. The Interweave of Fathers' Daily Work Experiences and Fathering Behaviors. *Fathering* 2 (3), 235-251.
- Mesiäislehto-Soukka, H. 2005. Perheenisäys isien kokemana - fenomenologinen tutkimus. Oulu: Oulun yliopisto.
- Metsämuuronen, J. 2008. Monimuuttujamenetelmien perusteet. Helsinki: International Methelp.
- Miettinen, A. & Rotkirch, A. 2012. Yhteistä aikaa etsimässä: Lapsiperheiden ajankäyttö 2000-luvulla. *Perhebarometri 2011*. Helsinki: Väestöliitto.
- Mikelson, K. S. 2008. He Said, She Said: Comparing Mother and Father Reports of Father Involvement. *Journal of Marriage and Family* 70 (3), 613-624.
DOI: 10.1111/j.1741-3737.2008.00509.x
- Milkie, M. A., Kendig, S. M., Nomaguchi, K. M. & Denny, K. E. 2010. Time With Children's Well-Being, and Work-Family Balance Among Employed Parents. *Journal of Marriage and Family* 72 (5), 1329-1343.
DOI: 10.1111/j.1741-3737.2010.00768.x
- Mykkänen, J. 2010. Isyyden tutkimus Suomessa 1990-2010. Teoksessa J. Mykkänen & I. Aalto (toim.) Isyyden ihanteet, arki ja kokemukset: Raportti isyyden tutkimuksesta Suomessa. Nuorisontutkimusverkosto. Nuorisontutkimusseura. Verkkojulkaisu 34. ISBN: 978-952-5464-79-5 Luettu 9.11.2017
- Mykkänen, J. 2010. Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

- Månsdotter, A., Freflund, P., Hallqvist, J. & Magnusson, C. 2010. Who takes paternity leave? A cohort study on prior social and health characteristics among fathers in Stockholm. *Journal of Public Health Policy* 31 (3), 324-41. DOI: 10.1057/jphp.2010.24
- Närvi, J. 2014. Määräaikainen työ, vakituinen vanhemmuus: sukupuolistuneet työurat, perheellistyminen ja vanhempien hoivaratkaisut. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- OECD. 2017. Education at a Glance 2017. OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. DOI: 10.1787/eag-2017-en
- Paajanen, P. 2006. Päivisin leiväntuoja, iltaisin hoiva-isä: alle 3-vuotiaiden esikoislasten isien näkemyksiä ja kokemuksia isyydestä. Helsinki: Väestöliitto.
- Paquette, D. 2004, Theorizing the Father-Child Relationship: Mechanisms and Developmental Outcomes. *Human Development* 47 (4), 193-219. DOI: 10.1159/000078723
- Piensoho, T. 2006. Perheestä voimaa kotiin: Työssäkäyvien kokemuksia työn ja perheen tasapainosta. Vantaa: Helsingin yliopisto, koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia.
- Raivio, P. 2017. Miltä kuulostaisi nykyistä pidempi isyyysvapaa? Komissio haluaa perhevapaat myös Euroopan isille. <https://yle.fi/uutiset/3-9583507> Luettu 12.12.2017
- Rantanen, J. 2008. Work-family interface and psychological well-being : a personality and longitudinal perspective. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Reynolds, J. & Alertraris, L. 2007. Work-Family Conflict, Children, and Hour Mismatches in Australia. *Journal of Family Issues* 28 (6), 749-772. DOI: 10.1177/0192513X06296634
- Ritala-Koskinen, A. 2001. Mikä on lapsen perhe? - Tulkintoja lasten uusperhesuhteista. Helsinki: Väestöntutkimuslaitos, Väestöliitto.

- Roeters, A., van der Lippe, T. & Kuwer, E.S. 2010. Work characteristics and parent-child relationship quality: The mediating role of temporal involvement. *Journal of Marriage and Family* 72 (5), 1317-1328.
DOI: 10.1111/j.1741-3737.2010.00767.x
- Salmi, M. & Lammi-Taskula, J. & Närvi, J. 2009. Perhevapaat ja työelämän tasa-arvo. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö: Edita Publishing.
- Statistiska Sweden. 2007. Föräldraledighet och arbetslivskarriär. En studie av mammors olika vägar i arbetslivet. *Demografiska rapporter* 2007:3.
URN:NBN:SE:SCB-2007-BE51ST0703_pdf (pdf) Luettu 15.1.2018
- Stewart, S. D. 1999. Disneyland dads, Disneyland moms? How nonresident parents spend time with absent children. *Journal of Family Issues* 20 (4), 539-556. DOI: 10.1177/019251399020004006
- Suhonen, A-S. & Salmi, M. 2004. Kahden kauppa: puolison merkitys. Teoksessa M. Salmi & J. Lammi-Taskula (toim.) *Puhelin, mummo vai joustava työaika? Työn ja perheen yhdistämisen arkea.* Helsinki: Stakes. 74-85.
- Takala, P. 2005. Uuden isyyvapaan ja isän muiden perhevapaiden käyttö. Helsinki: Kela.
- Tammelin, M. 2009. Working time and family time. Experiences of the dual-earning couples in Finland. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Tilastokeskus. 2016. Naiset ja miehet Suomessa 2016. Helsinki: Tilastokeskus.
Tilastokeskus. 2016.
https://www.stat.fi/til/perh/2015/02/perh_2015_02_2016-11-25_tau_013_fi.html Luettu 19.4.2018
- Vasikkaniemi, T. 2013. Vanhempien työ, työn siirräntä kotiin ja lasten hyvinvointi Kohtaamisia tuulikaapissa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Vogel, C. A., Boller, K., Faerber, J., Shannon, J. D. & Tamis-LeMonda, C. S. 2003. *Understanding Fathering: The Early Head Start Study of Fathers of New borns.* Mathematica Policy Research.
<https://www.mathematica-mpr.com/our-publications-and-findings/publications/understanding-fathering-the-early-head-start-study-of-fathers-of-newborns> Luettu 18.1.2018

Vuori, J. 2001. Äidit, isät ja ammattilaiset. Sukupuoli, toisto ja muunnelmat asiantuntijoiden kirjoituksissa. Tampere: Tampereen yliopisto.

Ylikännö, M. 2009. Isien ajankäytöstä: uuden isyyden esiinmarssi.

Yhteiskuntapolitiikka 74 (2), 121-131.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209117582>